

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bhar.II.47/2016/5.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2016. március 16. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

A rágalmazás vétsége miatt ellen indult büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2015. május 28. napján kihirdetett 1.Bf.574/2014/5. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

vádlottal szemben a Nyíregyházi Járásbíróság 19.B.523/2012/29. illetve a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.574/2014/5.számú ítéletét 1 rb. rágalmazás vétsége (1978. évi IV.tv. 179.§ (1) (2) bek. b.) c.) pont) vonatkozásában hatályon kívül helyezi és az emiatt indult büntetőeljárást megszünteti. vádlottat az ellene 1 rb. rágalmazás vétsége (1978.évi IV.tv. 179. § (1) (2) bek. b.) pont miatt emelt vád alól felmenti.

magánvádló a felmerült költségét maga viseli.

Az eljárás során felmerült 27.850 (huszonhétezer-nyolcszázötven) forint bűnügyi költségből magánvádló köteles 13.925 (tizenháromezer-kilencszázhuszonöt) forintot megfizetni az állam javára, míg 13.925 (tizenháromezer-kilencszázhuszonöt) forint az állam terhére marad.

magánvádlót kötelezi 20.000 (húszezer) forint fellebbezési eljárási illeték megfizetésére a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékes osztálya felhívására.

Indokolás:

Az ügyben elsőfokon ítélező Nyíregyházi járásbíróság a 2014. június 18. napján kihirdetett 19.B.523/2012/29. számú ítéletével vádlottat a 2 rendbeli rágalmazás vétségének (1978. évi IV. törvény 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont; 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) és c) pont) vádjától felmentette. Megállapította, hogy és magánvádlók a felmerült költségeiket maguk viselik, továbbá őket kötelezte az eljárás során felmerült 8.800 forint bűnügyi költség egyetemleges megfizetésére is.

Az elsőfokú ítélettel szemben a kihirdetéskor a magánvádlók éltek fellebbezéssel a vádlott bűnösségének megállapítása végett, melyet jogi képviselőjük útján írásban is részletesen indokoltak. A jogorvoslat lényege szerint a vádlott által kiadott lapban megfogalmazott, személyüket érintő kijelentések tartalmuk alapján túlmutatnak az értékítélet, pusztán vélemény határán, s miután sértik emberi méltóságukat, társadalmi megbecsülésüket, a terhelt bűnösségének megállapítása, s vele szemben tettarányos büntetés kiszabása szükséges. vádlott tudomásul vette a határozatot.

A másodfokú eljárást lefolytató Nyíregyházi Törvényszék fellebbezési nyilvános ülés alapján 2015. május 28. napján kihirdetett 1.Bf.574/2014/5. sorszámú ítéletével a járásbíróság ítéletét megváltoztatta. vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rendbeli rágalmazás vétségében (1978. évi IV. törvény 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont), és ezért megrovásban részesítette. Ezen felül kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség, illetve a magánvádas eljárás természetéből adódó eljárási, valamint fellebbezési illetékek megfizetésére.

A másodfokú határozattal szemben ezúttal a vádlott jelentett be írásban részletezett fellebbezést az elsőfokon hozott ítéletnek megfelelő döntés meghozatala, felmentése érdekében (6. sorszám). Jogorvoslata értelmében a másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék részéről a járásbíróság által megállapított tényállásban tett kiegészítés csaknem valamennyi pontjában téves, ezen felül hiányos, és iratellenesség is tetten érhető. A kérdéses ingatlanra vonatkozó szorgalmi jog bejegyzésének elmaradását, Községi Önkormányzat vízmérő órával kapcsolatos tényleges törekvéseit, a vízfogyasztás elszámolását érintő, a polgármester és a jegyző közötti meghatalmazásra, illetve a vízvezeték magánvádló általi elvágását követő eseményeket illetően tett változtatások téves ténymegállapításokhoz is vezettek, melyből a másodfokú bíróság hibás következtetéseket vont le. Kifogásolta a törvényszék ominózus újságcikkkel kapcsolatos szövegértelmezését, annak előzményi körében tett megállapításait, de vitatta azt is, hogy ne közérdekből cselekedett volna a vezeték átvágáson kívül idézett további tények nyilvánosságra hozatala során. Ezen túlmenően releváns, figyelembe veendő körülménynek tartotta, hogy a magánvádlók nem éltek sajtó helyreigazítási kérelemmel, holott arra nyilvánvalóan lehetőségük adódott, mely tényből a másodfokú bíróság épp az ellenkező következtetést vonta le. Miután álláspontja szerint valamennyi tényállítást bizonyítani tudta, míg a bizonytalan részleteket mindössze kérdésként vetette fel, így nem is valószínűsíthető meg bűncselekményt. Összegzésként ezért a másodfokú határozat megváltoztatására, és az elsőfokon hozott felmentő rendelkezés helybenhagyására tett indítványt.

a törvényes határidőben nem tettek jogorvoslati nyilatkozatot.

Említésre érdemes, hogy a vádlott fellebbezése bejelentésével egyidejűleg kizárási indítványt is előterjesztett a harmadfokú felülbírálatra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Debreceni Ítéltábla valamennyi bírójával szemben, melyet azonban a Kúria Bkk.II.1705/2015/2. számú, 2015. december 18. napján hozott végzésével megtagadott.

A bejelentett perorvoslatra figyelemmel az ítéltábla a Be. 393. §-a szerint nyilvános ülést tartott, melyen a vádlott védője mindenben osztotta a terhelti érvelést a tekintetben, hogy a másodfokú bíróság által kiegészített ténymegállapítások pontatlanok, illetve ellentétesek az elsőfokú bíróság előtt felvett bizonyítás eredményével. A vádlott vallomása ugyanis végig következetes volt, hogy valójában nem az önkormányzati vízmérő óra átírására adott meghatalmazást, hanem arra, hogy a jegyző a vágóhíd almérőjének főmérővé történő átalakításával kapcsolatosan eljárjon. Tény, hogy a kérdéses meghatalmazás nem volt pontosan megfogalmazva, de az e körben felmerült ellentmondások a bizonyítás anyagából tisztázhatók voltak. Ezen felül kitért arra, hogy a törvényszék csak magánvádló esetében tett megállapításokat arra vonatkozóan, hogy nem minősül közszereplőnek, ám volt jegyző közszereplői mivoltát nem vizsgálta. Álláspontja szerint a vádlott fellebbezésében részletezett indokok határozott cáfolatát adják a törvényszék megállapításainak, sőt a terhelt ezen felül a jogszabály által megkövetelt valóság bizonyításának is eleget tett, hozzáteve, hogy a tényállás valóságának megítélésével kapcsolatban nem elengedhetetlenül szükséges az állított és bizonyított tények teljes egybehangzása. A valóság bizonyítása abban az esetben is sikerre vezethet, ha a tényállítás lényegében valónak bizonyul. Bár a vizsgált cikkek hangvétele valóban nem pozitív, tartalmát tekintve nem is íródhatott ilyen hangnemben, ám az nem felel meg a

valóságnak, hogy csak azért íródott, hogy a magánvádlót a haragos viszony folytán még negatívabb színben tüntesse fel. Az a törvényszéki következtetés sem foghat helyt, hogy a tények közlését nem indokolta közérdek, hiszen a megállapítások mindegyike érinti a község lakosságát, Község Önkormányzatának vagyonát. Indokaira tekintettel a másodfokú ítélet megalapozatlanságának kiküszöbölése mellett és a határozat megváltoztatásával a vádlott teljes körű felmentését indítványozta.

A nyilvános ülésen jelen volt magánvádló jogi képviselője útján az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésében megfogalmazottakra utalva, azokat fenntartva a másodfokú határozat helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a vádlott által tett kijelentések alkalmasak a becsület csorbítására, mely büntetőjogilag tilalmazott.

Az ítéletábra a másodfokú határozat ellen bejelentett perorvoslat vizsgálata körében elsődlegesen azt rögzíti, hogy a Be. 386. § (1) bekezdésének értelmében harmadfokú eljárásnak akkor lehet helye, ha a másodfokú bíróság ügydöntő határozatának eltérő rendelkezése a büntető anyagi jog szabályait sérti. Ez a feltétel a másodfellebbezés joghatályosságának és nem az érdemi elbírálás alaposságának a kérdése, feltétele. A Be. 386. § (1) bekezdés a) pontja alapján a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz, ha a másodfokú bíróság a büntető jog szabályainak megsértésével az első fokon felmentett vádlottat bűnösnek mondta ki.

Jelen ügyben a harmadfokú eljárás lehetőségét, így lényegileg a másodfokú határozat bűnösség körében eltérő rendelkezése teremtette meg, a bejelentett terhelti fellebbezés valóban joghatályosnak tekinthető, melynek oka a 2 rendbeli rágalmozás vétsége tekintetében másodfokon hozott, bűnösséget kimondó rendelkezés volt.

Miután a harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt, az ítéletábra a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét az azt megelőző elsőfokú és másodfokú eljárással együtt a Be. 387. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben bírálta felül, függetlenül a fellebbezés okától és irányától. A revízió elvének szem előtt tartásával vizsgálta az eljárási szabályok megtartását, és vizsgálat tárgyává tette a tényállás megalapozottságát, ennek során a másodfokú ítéletben levont bűnösségre való következtetést, illetve a bűnösség alaposságától függően az esetleges büntetőjogi szankciók alkalmazásának szükségességét, nyilvánvalóan a súlyosítási tilalom keretei között.

Az eljárásjog revíziója körében megállapította, hogy a járásbíróság a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le. Relatív perjogi hibaként jelentkezik azonban, hogy az elsőfokú bíróság - a hatálysabályok változását nem kísérvén figyelemmel - az ügyben 2013. szeptember 25. napján megtartott folytatólagos tárgyaláson a tanúként kihallgatott magánvádlót nem figyelmeztette a tanúvallomás jogosulatlan megtagadásával járó jogkövetkezményre (24. számú tárgyalási jegyzőkönyv 7. oldal), annak ellenére, hogy a 2012. évi CCXXIII. törvény 100. §-ával 2013. július 1. napjától módosított Be. 85. § (3) bekezdése ezt már megkövetelte. A járásbíróság által ekkor alkalmazott kihallgatási forma tehát nem volt mindenben elégséges, ám az mégis relatív eljárási szabálysértésként értékelhető, tekintve, hogy nem merült fel annak a lehetősége, hogy a tanú bármely okból kifolyólag meg kívánná tagadni a vallomástételt. Következésképp vallomása felhasználható volt a bizonyítékok körében.

Az ítéletábra azonban ennél lényegesebb, a Be. 399. § (1) bekezdése szerinti feltétlen eljárási szabálysértést is észlelt, amely végül az elsőfokú és a másodfokú határozatok részbeni hatályon kívül helyezését is eredményezte.

Az ügy sajátossága, hogy a folyóirat különkiadásaként kiadott a 2011. május 26. napján megjelent, s Község lakóinak másnap kézbesített kiadványa „?” című cikkével kapcsolatosan egyaránt feljelentéssel éltek a kiadásért felelős ellen, túlnyomó részt azonos állításokat tekintve becsületük csorbítására alkalmas tényeknek, magánindítványuk előterjesztése mellett kérve a magánvádas eljárás lefolytatását.

feljelentő feljelentésének vizsgálatakor azonban a Nyíregyházi Városi Bíróság észlelte, hogy az inkriminált kijelentések hivatalos személy minőségével összefüggésben érték. Ezért az iratok ügyész részére történő megküldése felől határozott, úgy találva, hogy olyan bűncselekmény látszik megállapíthatónak, amely miatt a vádat az ügyész képviseli (Be. 501. § (1) bekezdés a) pont). Ennek nyomán az illetékes Debreceni Városi Ügyészség B.1491/2012/1-I. szám alatt ugyan elrendelte a nyomozást, ám 2012. március 6. napján az iratokat Be. 501. § (4) bekezdésére hivatkozással visszaküldte a Nyíregyházi Városi Bíróság számára. Az elsőfokú bíróság ezt követően az ügyészi nyilatkozat ismeretében sértettet 2012. március 28. napján (19.B.1788/2007/7. sorszám alatt) értesítette a pótmagánvádlókénti fellépés lehetőségéről.

Az ítéletábra ezeket az elsőfokú bíróság által eszközölt eljárási cselekményeket mindenben a törvénynek megfelelőnek találta. Egyetértett azzal az állásponttal, hogy a feljelentésben idézett kijelentések hivatalos személyi minőségével összefüggésben érték. Bár az eljárás egyöntetű adatai szerint a kérdéses kiadvány megjelenésekor már nem - csakis 2014. február 28. napjáig - töltötte be Község Önkormányzatának jegyzői tisztségét, ám az is megállapítható, hogy a sérelmezett kijelentések jegyzői minőségét érintik. Azzal mutatnak összefüggést, hogy Község Önkormányzat polgármestereként 2010. november 10. napján, mint jegyzőt hatalmazta meg a kiadványban megjelent cikkben említett mérőóra átíratással kapcsolatos teendők lefolytatására. Erre tekintettel a magánvádas eljárás lefolytatásának valóban nem lehetett helye, hiszen a Be. 52. § (4) bekezdése értelmében a becsületsértés és a rágalmozás bűncselekménye nemcsak abban az esetben üldözendő közvadra, ha hivatalos személy sérelmére, hivatalos eljárása alatt, hanem akkor is, ha hivatalos eljárása miatt, hivatali működésével összefüggésben követik el. Az 1978. évi IV. törvény 137. § 1. pont j) alpontja értelmében a jegyző hivatalos személynek minősült.

Ily módon tehát adott esetben is a közvadás büntetőeljárás lefolytatásának lehetett csak helye. A közvadás a törvény fő előírása szerint ügyészi monopólium. Abban a kérdésben azonban, hogy az ügyész a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján vádat emel-e, kizárólag a felettes ügyeletes ügyész utasíthatja. Ebből kiindulva, azt követően, hogy az ügyészt a vád képviselőt nem vette át, a bíróságnak már nincs törvényes lehetősége arra, hogy még egyszer hasonló megkereséssel éljen. Ha az ügyészség a hivatalos személy sérelmére, hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt, vagy hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben elkövetett becsületsértés és rágalmozás - mint közvadásra üldözendő bűncselekmények - tekintetében a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem jár el, akkor nem magánvádas eljárás lefolytatásának, hanem pótmagánvádas eljárásra áttérésnek van helye (EBH. 2014.B.16.).

Következésképp valóban fenti értesítésének lehetett helye, mely szerint a Be. 501. § (4) bekezdése második mondata értelmében pótmagánvádlóként léphet fel, amit ő tényszerűen határidőben meg is tett. A pótmagánvádló által vádlottal szemben benyújtott vádindítványt azonban a Nyíregyházi Városi Bíróság 19.B.649/2012/3. számú és a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.712/2012/4. számú, 2013. október 3. napján jogerős határozataival elutasította.

Az elsőfokú bíróság abban viszont tévedett, hogy fenti - a vádindítványt elutasító - döntése ellenére ezt követően a Be. 1. §-ában rögzített alapelv, közelebbről az eljárási feladatok megoszlásának

követelménye megsértésével, a bírói funkcióval összeegyeztethetetlen módon a magánvádlókénti fellépés lehetőségére hívta fel az addigi pótmagánvádlót, aki aztán kifejezetten ezzel a bírói felhívással indokolva, magánvádas ügyben kérte az eljárás lefolytatását vádlottal szemben rágalmazás vétsége miatt (B.649/2012/7. számon 2013. november 28. napján iktatott, 2013. november 21-ei keltezésű beadvány).

Ez utóbbi eljárás téves voltát nem észlelte a jelen harmadfokú felülbírálat tárgyát képező ítéletet hozó Nyíregyházi törvényszék sem, annak ellenére, hogy már a pótmagánvádló vádindítványát elutasító másodfokú határozatot is ugyanabban az összetételben eljáró tanácsa hozta meg.

Kétségtelen, hogy jegyzői minőségével, mint közszereplővel kapcsolatosan olyan tényre utaló kifejezések írott sajtóban való közlése, amelyek - valóságuk esetén - alkalmasak lehetnek a közszereplő ellen büntetőeljárás megindítására, valóban túlmegy a véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságán, így alapul szolgálna a nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmazás vétségének megállapítására. Ugyanakkor a fent kifejtettekből következően az ítéletábra arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú és másodfokú bíróságok ebben a részben a Be. 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti törvényes vád hiányában folytatták le az eljárást, ezért e tekintetben az eljárás megszüntetésének van helye.

A felülbírálat tárgyát ily módon a továbbiakban kizárólag a magánvádló által emelt váddal összefüggő járásbíróági, illetve törvényszéki ténymegállapító tevékenység képezte.

A Be.388. § (1) és (2) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható vagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.

A Be. 351. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, illetőleg a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékra hivatkoztak és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le. A Be.351. § (2) bekezdés a)-d) pontjai szerint az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, ha a tényállás nincs felderítve, az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást, vagy a tényállást hiányosan állapította meg, a megállapított tényállás ellentétes az iratok tartalmával, vagy az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett.

Az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében a magánvádló új tényt nem állított, s új bizonyítékra sem hivatkozott, valójában az elsőfokú ítélet elemzésével a járásbíróág bizonyíték értékkelő tevékenységét támadta (másodfokú iratok 3. sorszám).

A Nyíregyházi Törvényszék a felülbírálat tárgyát képező másodfokú határozatában azt állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet szerinti tényállás részben megalapozatlan. E részbeni megalapozatlanság a törvényszék álláspontja szerint a Be. 351. § (2) bekezdés b) pontja szerint a tényállás hiányos voltában jelentkezett, melynek kiküszöbölése érdekében a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörével élve bizonyítás felvétele nélkül az iratok alapján kiegészítette a tényállást, majd azt - a Be. 351. § (1) bekezdésére utalással - már a másodfokú eljárásban is irányadónak tekintette.

A tényállás kiegészítése mellett azonban a másodfokú bíróság az eljárási törvény rendelkezéseinek megsértésével olyan kérdésekben is átmérlegelte az elsőfokú bíróság által megállapított tényeket, amelyekre nem vett fel bizonyítást. Az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenysége, illetve az általa megállapított tényállás a Be. 351-352. §-ában megfogalmazottakból következően védett érték, amely csak szigorú szabályok szerint bírálható felül.

A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 78. § (2) és (3) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése.

Kivételes eset, amikor a büntetőeljárási törvény felment e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon. Elsődleges és általános feltétel, hogy a tényállás megalapozatlan legyen. E kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját.

Az ítélet tábla azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság igen részletesen értékelte magánvádló, valamint tanúk vallomásait, melyeket ütköztetett következetesnek tekintett vallomásával, és az őt támogató tanúk által elmondottakkal. Emellett számos okiratot is bizonyítékként vett figyelembe. Közülük különösen a Község Önkormányzat felperes és alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított per során született Debreceni Járásbíróság 25.P.21.254/2012/24. számú elsőfokú, illetve a Debreceni Törvényszék 2.Pf.20.763/2013/7. számú másodfokú ítéletek, illetve a 2010. november 10. napján kelt meghatalmazás emelendő ki, azokra adott részletesebb értékelést.

Mérlegelő tevékenységével összefüggésben meggyőzően, okszerű indokolást adott arra vonatkozóan, hogy miért nem fogadta el nyilatkozatait, melynek során logikai hibát nem vétett, a vallomásokat az iratok tartalmának megfelelően mérlegelte, így iratellenes megállapításokat sem tett, de helytelen ténybeli következtetés sem volt tapasztalható. A Be. 351. § (2) bekezdés a), c) és d) pontja alapján tehát az elsőfokú határozatban megállapított tényállás valóban nem szenvedett megalapozatlansági hibában. A törvényszék ezzel összhangban ugyan kizárólag a tényállás kiegészítésének szükségességére utalt, mely a Be. 351. § (2) bekezdés b) pontja szerinti megalapozatlansági ok, és a részbeni kiegészítés az előzményeket illetően a másodfokú ítélet 2. oldal ötödik-kilencedik bekezdései erejéig indokolt is volt, bár a vizsgált cselekmény megítélésére érdemi kihatással nem volt. Ezen túlmenően viszont a 2010. november 10. napi keltezésű meghatalmazás tartalmával, illetve a vízvezeték elvágását követő történetekre vonatkozó ténymegállapítások (másodfokú határozat 3. oldal első-második bekezdései) valójában csak arra lehettek alkalmasak, hogy a törvényszék a járásbíróságtól eltérően mérlegelhesse a bizonyítékokat.

Ellenben a Be. 352. § (3) bekezdése alapján a másodfokú bíróság csak azokkal a tényekkel kapcsolatosan értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel, kivéve, ha az iratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján a vádlottat a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontja alapján felmenti, vagy az eljárást megszünteti. Az idézett törvényi előírást értelmező bírói gyakorlat szerint azonban még az is kizárt, hogy a másodfokú bíróság pusztán azért vegyen fel valamely bizonyítást, hogy a bizonyítékokat az elsőfokú bíróságtól eltérően mérlegelhesse. Amennyiben az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűen, a logika szabályainak és a bizonyítékok tartalmának is megfelelően értékeli, akkor a másodfokú bíróság a bizonyítékokat nem mérlegelheti felül. Márpedig a törvényszék nem jelölte meg, hogy milyen logikai hibában

szenved az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenysége, vagy értékelése során mely pontokban térnek el az általa idézett tanúvallomások és az okirati bizonyítékok azok valós tartalmától.

A másodfokú bíróság a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alapján azzal is kiegészítette az elsőfokon rögzített tényállást, hogy a 2010. november 10. napján kelt meghatalmazás egyértelműen arra terjedt ki, hogy a magánvádló kft-je tulajdonában lévő ingatlanon található önkormányzati főmérőt a Kft. nevére írják át. a magánvádló felesége többször - 2011. november 10-ét követően is, miután magánvádló a vízvezeték elvágta - jelezte az önkormányzat részére, hogy szereljenek fel almérőt, oldják meg a temető és a sportpálya vízellátását. E kiegészítés viszont azt eredményezte, hogy a meghatalmazással összefüggő vízóra átíratási eljárással kapcsolatban eltérő tényállás keletkezett, holott az ezzel kapcsolatos bizonyítékokat a járásbíróság már értékelte, tevékenységéről számot adva ítéletében. A törvényszék a, másfelől a vádlott és tanúk közötti lényeges eltérések körében adott első bírói mérlegelést is felülmérlegelte, amikor a fent idézett tényállás kiegészítéssel összefüggésben a által elmondottakat fogadta el, szemben az elsőfokú bíróság által elfoglalt, és részletesen kifejtett állásponttal (elsőfokú ítélet 8. oldal utolsó bekezdés, 11. oldal harmadik bekezdés, 12. oldal ötödik bekezdés).

Márpedig a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásával nem egészíthető ki az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás oly módon, hogy abból a b) pontban írt eltérő tényállás keletkezzen. Ezt még akkor sem tehetné volna meg a másodfokú bíróság, ha új tartalmú bizonyítékokat értékelt volna egy másodfokon elrendelt bizonyítási eljárást követően, hiszen a Be. 352. § (1) bekezdésének b) pontja szerint erre csak akkor nyílik lehetősége, ha a vádlott felmentésének (részbeni felmentésének) vagy az eljárás megszüntetésének (részbeni megszüntetésének) van helye. Minden más esetben az eltérő tényállás megállapítása kizárt. Utóbbi rendelkezés indoka, hogy feleslegessé teszi az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését akkor, amikor a megalapozatlanság kiküszöbölése a megismételt eljárásban amúgy is a vádlott felmentését, az eljárás megszüntetését eredményezné. A bizonyítékok eltérő értékelésével kapcsolatos korlátozás feloldása pedig azért szükséges, mert ellenkező esetben a másodfokú bizonyítással érintett, illetve nem érintett tények együttes értékelése és így eltérő tényállás megállapítása gyakorlatilag lehetetlen lenne.

Ha az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság megalapozatlanság hiányában módosítja, eltérő tényállást állapít meg, akkor ez nem csupán eljárási szabálysértés. Ezáltal ugyanis az adott határozat ténybeli alapja megváltozik. Az a megalapozatlan, ami a megalapozott tartalom helyébe került (Kúria Bhar.III.447/2012/4.szám). Mindez azt is jelenti, hogy a másodfokú bíróság az első fokon megállapított tényállás tartalmától függetlenül, valójában törvényi lehetőség és elfogadható indok nélkül bocsátkozott a bizonyítékok felülmérlegelésébe. A bizonyítékok felülmérlegelése legfeljebb a megalapozatlanság kiküszöbölésének egyik eszköze lehet, nem pedig kiváltója. Jelen esetben azonban ez az eljárás a másodfokon hozott ítélet megalapozatlanságát is eredményezte.

A büntetőeljárás törvény szerint a bizonyítás felvétele az elsőfokú bíróság számára általános szabály, a másodfokú bíróság számára kötöttségek között lehetséges, a harmadfokú bíróság számára pedig tilos. A másodfokú bíróságnak nem volt lehetősége eltérő tényállás megállapítására, ezen túlmenően pedig nem volt lehetősége a bizonyíték eltérő értékelésére sem. Mindezekből következően a másodfokú bíróság több ponton is megsértette a büntetőeljárás törvénynek azon részét, mely az elsőfokú bíróság ítéletének tényálláshoz való kötöttségéről, és a másodfokú eljárás során elvégezhető tényállás kiegészítés lehetőségéről rendelkezik.

Így a másodfokon törvénysértően megállapított, fent idézett - a másodfokú ítélet 3. oldal első bekezdés második mondata, illetve a harmadik bekezdés erejéig - az ítélet tábla a tényállásból mellőzte.

A másodfokú bíróság tevékenységével kapcsolatban az is megjegyzésre érdemes, hogy a Be. 352. § (1) bekezdése szerint történt tényállás kiegészítés esetén a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet már nem a Be. 351. § (1) bekezdése, hanem a 352. § (2) bekezdése szerint megállapított tényállás alapján bírálja felül, szemben a jelen eljárásban hozott másodfokú ítéletben rögzítettekkel (3. oldal negyedik bekezdés).

A Be. 388. §-a nem tartalmaz rendelkezést arról, hogy a harmadfokú bíróság eltérő tényállást állapíthatna meg. A jogszabály csak a tényállás kiegészítését és helyesbítését említi. Figyelembe kell venni azonban a kérdés eldöntésénél, hogy a Be. 385. §-a szerint a másodfokú bírósági eljárásról szóló rendelkezéseket is értelemszerűen alkalmazni kell, ha nem eltérő a harmadfokú speciális szabály. Az nem kétséges, hogy a harmadfokú eljárás normái a korábban eljáró két bíróság tényállásától eltérő tényállás megállapítását nem szabályozzák. A szabályozás hiánya ugyanakkor nem jelenti azt, hogy ellentétes a másodfokú és harmadfokú norma, ezért mellőzhetetlen a vonatkozó másodfokú szabályt összevetni a harmadfokú eljárás szabályaival.

A másodfokú eljárás kardinális szabálya szerint, megalapozatlanság esetében a másodfokú bíróság az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fenti esetben az eltérő tényállás alapján bírálja felül (Be. 352. § (1) bekezdés b) pont, (2) bekezdés).

A másodfokú per e központi szabálya szerint az egyértelmű, hogy a harmadfokú bíróság a vádlott terhére nem állapíthat meg eltérő tényállást. Nincs helye ezért eltérő ténymegállapítások után a vádlottat felmentő másodfokú ítélet megváltoztatásának és harmadfokon az elítélésnek. Jogértelmezést igényel azonban, hogy a vádlott javára van-e lehetőség eltérő tényállás megállapítására a harmadfokú eljárásban és ezen eltérő tények alapján, a másodfokon elítélt vádlott felmentésére. A már idézettek szerint a Be. 388. §-ából ez nem következik, de részletes szabályozás hiányában a felhívott másodfokú per jogi norma erre lehetőséget teremthet.

A vádlott javára eltérő tényállás megállapítására értelemszerűen a harmadfokú eljárásban ténybeli következtetés, vagy másodfokú eljárási szabálysértés útján rögzített tények mellőzése által kerülhet csak sor, mert a bizonyítás kizárt, az iratok tartalma alapján történő kiegészítések és helyesbítések pedig eltérő tényállást nem alapozhatnak meg.

A vádlott javára az eltérő tényállás megállapítása egyértelműen a vádlottnak nyújtott kedvezmény elvéből (favor defensionis) származik. Az alapelvek, garanciális szabályok általában áthatják az egész törvényt, kiterjednek az általános és a speciális rendelkezésekre is. Az ítélet tábla megítélése szerint a Be. 388. § (2) bekezdésének a tényállás helyesbítésével kapcsolatos szabálya, valamint a harmadfokú eljárásban az eltérő tényállás megállapítása leírásának hiánya nem jelenti azt, hogy az idézett törvényi rendelkezés olyan speciális szabály, mely a Be. 385. §-ra figyelemmel kizárná a másodfokú eljárás tényálláshoz kötöttséggel kapcsolatos, a vádlott javára szóló feloldásával járó szabályait. A másodfokú ítélet megalapozatlansága esetén ezért, ha a megalapozatlanság okának elhárítása nem igényel bizonyítást, helyes ténybeli következtetéssel, illetve a másodfokon a tényálláshoz kötöttséggel kapcsolatban megvalósult eljárási szabálysértés orvoslása mellett a vádlott

javára a harmadfokú bíróság is megállapíthat eltérő tényállást, mely a másodfokon elítélt vádlott felmentéséhez vezet.

Megjegyzendő, hogy az első foktól eltérő tényállás alapján, másodfokon az elítélés a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző lényeges relatív eljárási szabálysértés, melynek kiküszöbölése, ha lehetséges, a harmadfokú bíróság részére is kötelezettséget teremt. Ugyanakkor az eltérő tényállás megállapítása nem abszolút hiba, mely alapján a harmadfokú bíróságnak a másodfokú, vagy mindkét ítéletet hatályon kívül kellene helyeznie.

Nem lenne célszerű a vádlottnak nyújtott kedvezmény elvét kizárni a harmadfokú ítélkezésben, mert a terhelt javára az eltérő tényállás megállapítása garanciális jogokat nem sérthet, és ilyen eljárásjogi eszköz mellőzése az eljárások elhúzódásához vezetne a hatályon kívül helyezések által. Azzal egyet kell érteni, hogy a harmadfokú bíróság sem ténybíróság és reformációs lehetőségei is szűkebbek a másodfokú bíróságénál, nincs azonban a harmadfokú bíróságra olyan konkrét, egzakt rendelkezés az eljárási törvényben, mely a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontjának alkalmazását kizárná. A megalapozatlanság kiküszöbölése érdekében történő hatályon kívül helyezés a megismételt eljárásban is a vádlott felmentésére irányulna.

Mindezeket összefoglalva a harmadfokú bíróságként eljáró ítélőtábla az ide vonatkozó felsőbbbírósági gyakorlatot is szem előtt tartva, nem a tényállás revízióját, hanem a másodfokú bíróság által tett revízió eljárásjogi helyességének felülbírálatát végezte el. Márpedig ez esetben a harmadfokú bíróság részére adott eljárásjogi lehetőség az, hogy az egyébiránt törvénysértő felülmérlegeléssel megállapított új tényeket mellőze a tényállásból, és annak tükrében vizsgálja, hogy a bűncselekmény valóban megvalósult-e.

Rágalmazás vétségének megvalósulásához szükséges tényállításon olyan - a sértett magatartását egyedileg felismerhetően meghatározó - nyilatkozatot, kijelentést kell érteni, amelynek tartalma valamely múltban megtörtént, vagy jelenben történő esemény, jelenség, állapot (BH2009. 135.).

Az ítélőtábla ezért abban mind az elsőfokú bírósággal, mind a törvényszékkel egyező álláspontra helyezkedett, hogy a vádlott az általa kiadott lap vizsgált cikkében tényeket állított, mégpedig valóban azzal, hogy magánvádló valamilyen erőszakos úton-módon ellopta, „elrabolta” a temető vizét, illetőleg az önkormányzattól a vágóhidat úgy szerezte meg, hogy jól járt és még rajta kívül valaki más, valamint felveti annak gyanúját, hogy tisztességtelen úton, akár törvénysértően szerezte meg az ingatlant. A vágóhíd által használt víz fogyasztása nem folyt be az önkormányzathoz, azaz magánvádlónak vízdíj tartozása van. Tényként állapította meg, hogy jegyző az önkormányzat óráját átjátszotta javára, azaz a jegyző a polgármester utasításával szemben az önkormányzat, a község érdekeit mellőzve a víz fogyasztását mérő órát törvénysértően íratta át javára. A cikk tényként rögzíti azt is, hogy a magánvádló és bűncselekménnyel gyanúsíthatóak. A fenti tények közlésén túlmenően magánvádló tettét példátlan, aljas tettnek minősíti a bagosi lakosokkal szemben, ahogyan arra a másodfokú bíróság is utal határozata 4. oldalán.

Következésképp nem lehet kétséges a tényállítások megtörténte, vizsgálandó azonban, hogy ezek a tények a becsület csorbítására alkalmasak voltak-e. E tekintetben az ítélőtábla a következőket bocsátja előre.

A rágalmazás elsősorban a sértett társadalmi megbecsülését sérti. A becsületsértés pedig leginkább az emberi méltóság ellen irányul. Az emberi méltóság sérelme keretében a társadalomban kialakult érintkezési szabályok megszegésének a változatai eltérőek lehetnek: a kulturált emberi magatartástól

idegen a durva tapintatlanság, a neveletlenség, a szitkozódás, az ízléstelenség, a gúnyolódás, ezen kívül vannak más olyan viselkedési formák, amelyek társadalmilag és etikailag elítélendők ugyan, de nem feltétlenül igénylik a büntetőjogi eszközök igénybe vételét. A törvény ezért azokat a becsületeséget sértő magatartásokat, amelyek becsmérő szidalmazásban, durva tapintatlanságban és ízléstelen gesztusokban nyilvánulnak meg - anélkül azonban, hogy az emberi becsület jelentősebb sérelmével járnának - szabálysértésként rendeli büntetni, míg a büntetőjogi felelősségre vonásra csak az emberi méltóságot súlyosabban sértő magatartások esetén kerül sor.

A rágalmazás vétsége és a becsületeséget sértés vétsége egymással kiegészítő tényállás viszonylatában áll, ami azt jelenti, hogy a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, nem valósult-e meg a rágalmazás törvényi tényállása, és ha ez a vizsgálódás nemleges eredménnyel zárul, akkor kell vizsgálni a becsületeséget sértés vétségének, illetőleg szabálysértésének a létrejöttét. A becsületeséget sértés elkövetési magatartásai közül a becsület csorbítására alkalmas kifejezés használatának megnyilvánulási formái is különféleképpen lehetnek, így az akár kérdés formájában is elhangozhat.

Általában a becsületeséget sértést valósítják meg az olyan sértő nyilatkozatok vagy egyéb lealacsonyítást tartalmazó cselekmények, amelyek a kívülálló szerinti megítélés alapján a sértett becsületeséről, jelleméről vagy egyes tulajdonságairól szóló jellemzést foglalnak magukba. A hosszantartó haragos viszony, a személyi ellentétek, a harag, a bosszúérzet, a kölcsönös perlekedés, az állandó viszálykodás, az elmérgesedett szomszédi viszony folytán az elkövető a becsületeséget sértő kijelentések megtevése során gyakran ragadtatja el magát gyalázkodó jellegű kijelentésekre.

Ezzel szemben becsületeséget sértést sem valósítanak meg azok a kijelentések vagy egyéb magatartások, amelyekkel az elkövető az indulatának durva, nyers formában ad kifejezést, és inkább a szitkozódás, szidalmazás fogalma alá vonhatók. Ezek a magatartások egyébként is sokkal inkább az elkövetőket, mint a sértettet jellemzik (Magyar Büntetőjog Kommentár a gyakorlat számára HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft. I. kötet 420-430. oldal).

Adott esetben a cikkben megjelenő állítások ismeretében a magánvádló kétségtelenül jogosan érezhette úgy, hogy valamely elégtétel vétele szükséges az egyébként valóban meghökkentő, túlzó, sokkal inkább magát a szerkesztőt minősítő írás kapcsán, azonban ez még nem jelenti azt, hogy bűncselekmény valósult volna meg a sérelmére. A büntetőjog ultima ratio jellegéből adódóan arra vonatkozóan ugyanis, hogy a vizsgált tényállítások kimerítik-e valamely bűncselekmény törvényi tényállását, közelebbről - az elkövető és a sértett között fennálló viszonyt is figyelembe véve - valamely kifejezés alkalmas-e a becsület csorbítására - csakúgy, mint a rágalmazás esetén - nem a sértett szubjektív értékítélete, érzése, hanem objektív értelmezés irányadó (BH1992.296., BH1994.171.). A becsületeséget sértésre való alkalmasságot a társadalomban kialakult általános felfogás szerint kell megítélni.

Önmagában a negatív töltetű tényközlés nem alkalmas a rágalmazás megállapítására, különösen, ha a közösség lakóinak érdekében lett eljuttatva másokhoz. Ezen felül a rágalmazás bűncselekményével kapcsolatban az sem maradhat figyelmen kívül - amelyet az elsőfokú ítélet is helytállóan részletez -, miszerint azzal, hogy az írás kitért a vádlott által kifogásolt magánvádlói magatartás miatti büntetőeljárás megindításának - valós - tényére (elsőfokú ítélet 7. oldal utolsó, 8. oldal első két bekezdése) egyfajta magyarázatként szolgált annak a terhelti meggyőződésnek az alátámasztására, hogy valóban megvalósulhatott valamely bűncselekmény a magánvádló tevékenységével összefüggésben. Bár kétségtelenül egy egzakt, jogerős ítéleti bizonyossággal történt megállapításról adott esetben nyilvánvalóan nem lehetett szó.

A további, fentebb már rögzített tényállításokat illetően az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtett, valóság bizonyítása pedig valóban azzal az eredménnyel járt, hogy az adott kijelentéseknek volt némi alapja, függetlenül attól, hogy a vízmérő óra átírásával összefüggésben az érintettek tudatosan vagy csak nem kellő körültekintés folytán jártak el hibásan.

Tény, hogy az ominózus tényállítások olyan túlzó, az emberi méltóságot sértő szövegkörnyezetben kerültek megfogalmazásra, amelyek felvethetik a becsületsértés szabálysértésének megállapíthatóságát, ám a cselekmény szabálysértési alakzata a tényállítások idején hatályos szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. tv. 11. § (7) bekezdésében írt 2 éves objektív határidőre figyelemmel már bizonyosan elévült. E mellett viszont az az első bírói - megint a bizonyítékok mérlegelésén nyugvó - állásfoglalás sem támadható, amely szerint az adott tényállítás abban a szövegkörnyezetben, tekintve, hogy a magánvádló által megvalósított vízelzárás miatt idős emberek a község távolabbi területeiről kényszerültek víz beszerzésére szeretteik sírjának megöntözéséhez, nem kifogásolható (elsőfokú ítélet 6. oldal utolsó, 7. oldal első bekezdései). Nem becsületsértés ugyanis a bírálatot, értékkítéletet tartalmazó erkölcsi alapokon nyugvó közlés akkor sem, ha kemény hangú, és azt, akire vonatkozik, kellemetlenül, érzékenyen érinti.

Mindezek összegzéseként kimondható, hogy a cikkben megfogalmazottak közül az önkormányzat tulajdonában álló vízmérő óra átíratásával kapcsolatos tényállítás valóban beleilleszthető lenne a rágalmazás vétsége törvényi tényállásába, mely azonban kizárólag mint jegyző hivatalos személykénti kötelessége megszegésével függ össze, a hivatali visszaélés büntetettét vetve fel. magánvádlót ez azonban még esetleges részesi minőségben sem érintette, hiszen a mérőóra átíratásának okára az írás már nem tartalmaz motivációt („Azt nem tudjuk, hogy miért.”). Így e tekintetben az előzőleg kifejtettek szerint az eljárás megszüntetésének szükségessége merült fel.

A cikk egyéb állításaival kapcsolatban viszont, bár a vádlott magatartását illetően még a helyi közéletben is minősíthetetlenként jellemezhető stílusa miatt okkal merülnek fel kifogások, a harmadfokú eljárásban is irányadónak tekintett történeti tényállás egyetlen bűncselekmény, így a rágalmazás vétsége törvényi tényállásába sem illeszthető bele, abból a terhelt bűnösségére következtetést levonni nem lehet.

A kifejtettek alapján az ítélőtábla az elsőfokú és a másodfokú bíróságok ítéletét a már jelzett körben (a pótmagánvádló vádindítványában körülírt cselekmény) a Be. 399. § (1) bekezdése alapján a Be. 373. § (1) bekezdés I/c.) pontjában írtakra utalással a Be. 2. § (1) és (2) bekezdése szerinti törvényes vád hiányában hatályon kívül helyezte, és az 1 rendbeli rágalmazás vétsége (1978. évi IV. törvény 169. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b), c) pontjai) miatt indult büntetőeljárást megszüntette; ezt meghaladóan pedig a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét a Be. 398. § (1) bekezdése szerint megváltoztatva a vádlottat az ellene további 1 rendbeli rágalmazás vétsége (1978. évi IV. törvény 179. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont) miatt emelt vád alól a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontja I. fordulata és a Be. 331. § (1) bekezdése alapján bűncselekmény hiányában felmentette (magánvádló feljelentése).

A Be. 514. § (1) bekezdéséből következőleg, illetőleg a Be. 339. § (1) bekezdésében írtak nyomán magánvádló saját felmerült költségének, valamint az eljárás alatt felmerült bűnügyi költség arányos megfizetésére köteles, míg a további, az eljárás megszüntetésével összefüggő költség tekintetében az ítélőtábla a Be. 339. § (1) bekezdésére utalással akként határozott, hogy az az állam terhén marad.

A magánvádló illetékfizetési kötelezettségét előíró rendelkezés az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 52. § (1) bekezdésében írtakon alapul, tekintve, hogy az ítélőtábla észlelte, miszerint az elsőfokú ítélettel szemben bejelentett fellebbezésével egyidejűleg magánvádló, valamint a másodfellebbezést előterjesztő vádlott nem rótták le az idézett törvényhelyben meghatározott fellebbezési eljárási illetéket.

Debrecen, 2016. március 16.

Dr. Elek Balázs sk.	. Bakó József sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK: A Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.574/2014/5. számú ítélete a harmadfokú határozatban írt változtatásokkal a mai napon jogerőre emelkedett, és a bűnügyi költségre valamint az illeték megfizetésére vonatkozó részében végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. március 16.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő